

Sörby sockens gränsmarkeringar

*såsom de beskrivs av
lantmätaren Gabriel Norström
vid en geometrisk avmätning av socknen 1736*

Beskrivningen av de olika gränsmarkeringarna för Sörby socken, 27 st och oftast stenar, är gjorda av lantmätaren Gabriel Norström år 1736. Tolkningen av originaltexten är gjord av Calle Hansson.

Jag har i så stor utsträckning som möjligt försökt att hålla mig till språket som Norström använt, men vissa ord har moderniserats. Jag reserverar mig för ev. feltolkningar och tar gärna emot synpunkter och rättelser.

Så här skriver lantmätare Norström:

*”Gränsbeskrivning omkring Sörby sockens skog och mark med tillhörande byar som av vederbörande blivit upplysta. Begynnelsen är tagen i söder från Sörby by **med Skofföö (Skofte) Röret**, där Åraslöv, Vinslöv och denna by stöta tillsammans , betecknat med **no I**.*

*Därifrån går märket mellan Vinslöv och Sörby by uti N.W.T.W efter ängamarkens krökningar till en liten bäck som rinner i vången (**markeringen har inget namn**), betecknad med **no II***

*Följandes samma bäck uti NW till en källa, **Svinekälla (Soo källa)** kallad, betecknad med **no III***

*Härifrån går märket vidare dem emellan uti samma väderstreck till en medelmåttig sten liggandes på en backe, **Trettemusten (Trettemust sten, Trettesten)**, betecknad med **no IV***

*Vidare går märket ännu uti samma väderstreck överkärret till en gammal ek-stubbe som en hög stenar var kastade uti, **Uglaeken (Uggle ek)** kallad betecknad med **no V***

*Härifrån går märket uti norr till en sten 1 aln hög ovan jord väl omskolat **Pöhlsa bökesten (Pölseböck stenar)** kallad betecknad med **no VI***

*Vidare går märket uti samma väderstreck till en mycket stor sten liggandes i brädden av ett kärr, **Valterehall (Valterehults sten)** kallad betecknad **no VII***

*Här avviker Vinslövs ägor och Fjärlövs, Rommestorps och Sjunkaröds mark begynner att gränsa emot och går märket ifrån bemälta Valterehall uti NO till en sten utan namn, fyrkantig 1 aln hör ståendes på **Ebbes lycka**, betecknad med **no VIII***

*Vidare går märket uti NNO till en mosse som en liten sten ligger på en annan, **Ebbes lycke must** kallad, betecknad **no IX***

*Härifrån går märket i samma väderstreck till en sten, väl omskolad $\frac{3}{4}$ aln hög ovan jord, utan namn betecknad med **no X***

*Härifrån går märket över Mustekärr uti N.O.T.O till en fyrkantig sten $\frac{5}{8}$ aln hög upplagd på en hög mindre stenar, **Fåstampe** kallad **no XI***

*Härifrån går märket uti nordost till en flatsten upplagd på några andra mindre vid östra änden av en liten mosse, **Råmusten** kallad, **no XII***

*Vidare går märket uti O.N.O. till en annan liten mosse, **Hörlingamossen** kallad, betecknad med **no XIII***

Här avviker Fjärlöv, Rommestorp och Sjunkeby samt kommer istället Sinclairsholms, Gumlösa och Långaröds samfälliga mark och gränser intill Sörbys och går märket ifrån för omskrivna Hörtingamusterna uti O.S.O. till tre stycken stora stenar liggande litet ifrån varandra kallade **Anna stenar no XIV**

Vidare går märket härifrån uti O.T.S. till en jordfast sten liggande tätt utmed stora vägen som löper ifrån Gumlösa mot Kristianstad, **Dufve sten** kallad, betecknad **no XV**

Härifrån går märket ut över till **Sinclairsholms Tegelbruks husmur** som hålls för ett ostridigt märke mellan bägge socknarna betecknat med **no XVI**

Härifrån går märket uti S.O.T.O. linea recta till ett gammalt **Möllefall (Rys möllefall)** betecknat **no XVII**

Vidare går skillnaden dessa socknar emellan uti O.N.O. till några på varandra liggande stenar som gör ostridig skillnad mellan Västerlövs by, Gumlösa och Sörby socknar samt Östra och Västra Göinge härad, kallas **Tremannehult (Tremannesten)** betecknat med **no XVIII**

Här avviker Gumlösa socken och kommer istället Västerlövs skog och gränsa intill, gåendes märket dem emellan uti S.O. till tre stenar som anno 1735 med skogsdelen uti Västerlövs by blev, kallad **Ola sten**, betecknad med **no XIX**

Vidare i samma linje går märket till **Klöva källa no XX**

Här avviker Västerlövs by och kommer istället Strö socken och gränser här intill, gåendes skillnaden dessa socknar emellan uti S.S.W. genom skogen och Addahult-kärret till en sten 1½ aln ovan jord, väl omskylat visar linjen något när på Klöva källa tillbaka igen, kallas **Addahults sten no XXI**

Vidare går skillnaden uti samma väderstreck till en mycket stor hall, kallas **Trollehallen (Trolle hall) no XXII**

Här avviker Strö socken tillika med Östra Göinge härad och kommer istället Årslövs bys mark och gränser, gåendes märket dem emellan uti S.W.T.W. till en stor söndersprungen hall, kallas **Uhlahall (Ugglahall) no XXIII**

Härifrån går skillnaden uti S.W.T.S. till en **sten utan namn** som ligger upplagd på fyra stenar alla av lika storlek, betecknat med **no XXIV**

Härifrån vilja Sörby sockenboare gå uti S.W.T.S. till en väl omskylat sten 1½ aln hög, fyrkantig och spets uppåt samt envisar W.S.W., kallas **Soosöta sten**, betecknad med **no XXV**

*Härifrån upprestes uti W.S.W. en nästan fyrkantig sten 2 alnar hög ovan jord, spets uppåt, merendels av allehanda beskaffenhet som den förra, kallad **Rese sten** och betecknad med **no XXVI***

Utav en gammal karta över Sörby socken, som framlidne lantmätaren Jöns Collin upprättat 1699 fanns uti den tiden varit tvistigt mellan XXIV och XXVI, nämligen att Åraslövsborna vilja gå linea recta dem emellan och intet erkänna Soosöta sten no XXV för giltig. Men som ingen annan underrättelse getts emedan på tvisteplatsen kom ingen av Åraslövsborna, som likväl bliva bådade uti comparera, ty bliver deras skäl icke använt

*Från förenämnde Rese sten no XXVI går märket uti W.S.W litet stycke därifrån till ett stenrör utmed vångagärdet kallas **Öhlkanneröret (Öhlkonna Röör)** betecknat med **no XXVII***

*Härifrån går skillnaden in i vången efter ängamarken till Brännkilla Bäck, följandes sedan bäcken och ängsmarken till **Skofföaröret no I** igen*

Således vara befunnit och efter yttersta förstånd observerat betygas av Gab. Norström"

Ordförklaringar

Omskolade = uppstadgade och fastkilade

Rör = gränsmarkering

Märke eller skillnad = gränslinje

Fakta

Gamla gränsmärken- även sådana som inte längre har någon funktion- är i lag skyddade som kulturminnen (Lantmäteriverket, 1 996b) enligt lagen om kulturminnen (KML).

Kuriosa

Gränser och gränsmärken har alltid varit en viktig fråga för människorna. Det finns skriftliga vittnesbörd om det långt tillbaka, t ex i Gamla testamentet 5 Mosebok 27: 17 som säger: Förbannad vare den som flyttar sin nästas rämärke! Ock allt folket skall säga: Amen

Romarna dyrkade gränsstenarna som gudomliga väsen, och att bryta upp eller flytta en gränssten (terminus) var ett brott, som gjorde den skyldige hemfallen åt förbannelse. Terminus som gränsstenarnas gud symboliserades av en sten i Jupiter- templet på Capitolium, varför T. också ofta är ett binamn till Jupiter . Till gränsstenarnas ära firades årligen den 23 februari en fest, Termina'lia.

Karta

Norströms karta från 1736 går att finna på Lantmäteriverket.se under Historiska kartor.